

надають дозволи піклувальникам на надання згоди підопічному на вчинення правочинів щодо: відмови від власних майнових прав; видання письмових зобов'язань від власного імені; укладання договорів, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, у тому числі договорів щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири; укладання договорів щодо іншого цінного майна (частина друга статті 71 ЦК);

звертаються до суду із заявою про звільнення особи від повноважень опікуна або піклувальника у разі невиконання нею своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту (частина третя статті 75 ЦК);

розглядають скарги на дії опікунів та піклувальників (частина перша статті 79 ЦК).

Органи опіки та піклування провадять також іншу діяльність щодо забезпечення прав та інтересів повнолітніх недієздатних осіб та осіб, дієздатність яких обмежена, у тому числі безпосередньо ведуть справи щодо опіки та піклування (підпункт 1.4 пункту 1 Правил); ведуть облік щодо осіб, які потребують опіки та піклування (підпункт 1.7 пункту 1 Правил); здійснюють нагляд та контроль за діяльністю опікунів та піклувальників (підпункт 1.7 пункту 1 Правил; підпункт 4.14 пункту 4 Правил); ведуть реєстр особових справ підопічних, алфавітну книгу та картотеку (підпункт 3.5 пункту 3 Правил) тощо.

Таким чином, національне законодавство хоча й не повною мірою та несистематизовано, але визначає повноваження органів опіки та піклування у сфері опіки та піклування над повнолітніми особами, реалізація яких дозволяє створити умови для забезпечення, захисту та охорони прав відповідної категорії осіб.

Права батьків і дітей на майно

Шутенко Л.Л., головний спеціаліст управління муніципального розвитку Житомирської міської ради, здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС

Кожна сім'я має у власності певне майно. Це можуть бути будь-які речі. Грошові кошти, нерухомість, транспортні засоби, засоби виробництва. Дорослі в своїх розмовах часто вживають фрази «моя машина», «моя квартира», «у мене на дачі». Звичайно, кожному приємно відчувати себе власником. Але не тільки батьки (дорослі), а й діти є маленькими власниками. Це підтверджується значною кількістю норм Сімейного кодексу України, які врегульовують права дітей і батьків на майно.

Як правило, переважна частина сімейного майна належить батькам (матері, батьку). Менша його частина належить дитині. Відповідно до п.2 ст.173 СК України при вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважається, що воно є власністю батьків [1]. Малолітні діти – це діти, яким не виповнилося 14 років, а неповнолітні діти – діти від 14 до 18 років.

Відповідно до ст.174 СК України майно, придбане батьками або одним з них для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі особистогожитку, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо) є власністю дитини. Закон зобов'язує батьків передати у користування дитини майно, яке має забезпечити її виховання та розвиток (ст.176 СК України) [2].

Батьки є законними представниками інтересів своїх дітей. Питання про управління майном дитини (дітей) батьки вирішують спільно. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, можуть вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

Згідно з п. 2 ст. 177 СК України при вчиненні одним з батьків правочинів щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як укладеного без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

Якщо дитина проживає в житловому будинку (квартирі), що належить на праві приватної власності її батькам або одному з них, вона набуває право користування цим житлом (сервітут). Такий сервітут встановлюється законом, тому для його виникнення не потрібно укладення батьками та дітьми спеціального договору про користування житлом (ст.402 ЦК України) [3].

Аналогічне право належить і батькам, які проживають в житловому будинку (квартирі), власником якого є малолітня дитина. Така ситуація може виникнути, якщо дитина одержала житло у спадщину, за договором дарування, міни тощо. Батьки не набувають права власності щодо цього житлового приміщення, проте вони мають право на проживання в ньому. Незважаючи на законодавчо встановлений обов'язок батьків дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах, деякі батьки по-різному розуміють цей обов'язок. Чимало дітей, які потрапляють до притулків, залишилося без житла саме через зловживання батьківськими й опікунськими правами. Тому законом чітко передбачено, що батьки малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування вчиняти певні правочини щодо її майнових прав. А саме, укладати договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, в тому числі договори щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири; видавати письмові зобов'язання від імені дитини; відмовлятися від майнових прав дитини. Батьки мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною вказаних правочинів лише з дозволу органу опіки та піклування.

Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надається органом опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло.

Так, наприклад, сім'я з 3-х чоловік вирішила виїхати на постійне місце проживання за кордон і їм потрібно продати приватизовану квартиру, де співвласниками є батьки та 14-річний син. Для укладення договору купівлі-продажу потрібно взяти для продажу квартири дозвіл органу опіки та піклування, який контролює володіння, користування та розпорядження майном дітей їх батьками.

Існують правочини, які батьки не можуть вчиняти за жодних умов, оскільки навіть орган опіки та піклування не уповноважений надавати дозвіл на їх укладення. Управління батьками майном дитини припиняється при досягненні дитиною 14 років, оскільки з цього часу батьки вже позбавляються права управляти майном дитини та обов'язку здійснювати управління належним чином. Неповнолітня дитина управляє своїм майном самостійно, а батьки лише надають згоду на здійснення нею цивільно-правових правочинів у випадках, передбачених законом [4].

Список використаних джерел:

1. Гопанчук В.С. Сімейне право України // Київ, Істина, 2002. – 304 с.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Індиченко С.П., Голанчук В.С., Дзера О.В., Савченко Л.А. Сімейне право: навчальний посібник для студентів юридичних вузів та факультетів // Київ, Вентурі, 1997. – 272 с.

Цивільно-правова відповідальність в сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин

Губський О.В., ад'юнкт кафедри цивільно-правових дисциплін ННІПП НАВС

На сьогоднішній день в медицині існує стрімкий розвиток в сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин. В сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин існує низка питань біологічного та правового характеру. Необхідність в досконалій правовій базі пов'язана перелісчм із особливим правовим становищем донора і реципієнта, специфікою відносин між ними, яка пов'язана з певному праві на життя для кожного з них, а також поняття та значення відповідальності яка настає за їх порушення.

Метою нашого дослідження є аналіз діючого законодавства та надання пропозицій щодо розуміння та покращення законодавства в питаннях пов'язаних з цивільно-правовою відповідальністю у сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин.

Законодавчу базу в питаннях пов'язаних з цивільно-правовою відповідальністю у сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин складають безліч законних та підзаконних нормативно-правових актів, зокрема: Конституція України [1], Цивільний кодекс України [2], Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16 липня 1999 року № 1007-XIV [3], Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року № 2801 XII [4], Накази Міністерства Охорони здоров'я: «Про затвердження нормативно-правових актів з питань трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 4 травня 2000 р., «Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації» від 25 вересня 2000 р., «Про регламентацію трансплантаційної служби України» від 24 травня 2004 р.

Питання цивільно-правової відповідальності у сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин на сьогоднішній день є дуже актуальним. Це зумовило цікавість до цих проблем з боку медичних працівників, юристів та науковців зокрема Болотіна Н.Б. [5] та Сенюта І.Я. [7].

В умовах правових перетворень в галузі регулювання медичної діяльності цивільно-правова відповідальність набуває особливого значення. В даному випадку переважає відновлювальна функція юридичної відповідальності коли цивільно-правові чини лічать на свідомість і поведінку медичних працівників та спрямовані на привелення до нормального стану як правового статусу пацієнта і медичного закладу так і медичних правовідносин в цілому [6 с. 211].

На жаль законодавство не встановлює цивільно-правової відповідальності конкретно в сфері донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин. Проте аналізуючи загальні вищезазначені положення цивільно-правової відповідальності в медичній діяльності можна зрозуміти яка може бути відповідальність сфери донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин. На даний час у нашій державі відповідальність сфери донорства органів та інших анатомічних матеріалів та